

КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД  
КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД  
КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД  
КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД

# АКЦІЇ

## 8 БЕРЕЗНЯ

Результати громадського спостереження

КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД  
КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД  
КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД  
КИЇВ-ЛЬВІВ-ХАРКІВ-УЖГОРОД



**Центр Громадянських Свобод** – правозахисна організація, яка працює для становлення прав людини, демократії та солідарності в Україні та регіоні ОБСЄ задля утвердження людської гідності.

Основними **завданнями** організації є: сприяння реалізації реформ, пов'язаних із забезпеченням прав людини; запровадження громадського контролю за діями правоохоронних органів, суддів, органів місцевого самоврядування; документування випадків політичних переслідувань в Криму та міжнародних злочинів на Донбасі; просвітницька діяльність з метою просування цінностей прав людини; участь у програмах міжнародної солідарності.

**Група громадського спостереження “ОЗОН”** була створена у січні 2013 року Центром Громадянських Свобод для інституціоналізації системи громадського контролю в Україні. Особливістю її функціонування є широке залучення на волонтерських засадах звичайних громадян до участі в громадському контролі незалежно від їх спеціалізації та попереднього досвіду.

ОЗОН ставить собі **за мету** удосконалення роботи органів влади у сфері забезпечення прав та свобод людини через організацію системи контролю за їх діяльністю, а також популяризацію ідей громадського контролю за владою серед українського суспільства. Вже своєю роботою волонтери ОЗОНу підважують патерналістський підхід у ставленні до влади та привчають як суспільство, так і представників органів влади до поширеної в демократичних суспільствах концепції **“влади як найманого менеджера”**, за якою оцінку ефективності влади надають безпосередні громадяни.

## Вступ

Обов'язок держави захищати мирні зібрання набуває особливого значення у тих випадках, коли особи, що організують зібрання або беруть у ньому участь, притримуються непопулярних поглядів. У таких випадках ймовірність ворожого протистояння зростає. Тому держава повинна мати у наявності достатні ресурси для охорони громадського порядку з метою сприяння проведенню мирних зібрань та пов'язаних з ними одночасних зібрань, учасники яких мають знаходитися у зоні «видимості й чутиності» одне одного. Обов'язок захищати мирні зібрання також означає, що співробітники/ці правоохоронних органів повинні відводити особливу увагу проблемі захисту конфліктних зібрань.

8-го березня 2019 року в різних містах України відбулися акції та марші присвячені Міжнародному дню боротьби за права жінок. 17 спостерігачок/ів проводили моніторинг чотирьох мирних зібрань у Києві, Львові, Ужгороді та Харкові.



## Марш жінок\*2019 (Солідарність і різноманіття. Разом проти насильства!)<sup>1</sup>

**Запланований маршрут:** Михайлівська площа – вул. Михайлівська – Майдан Незалежності – Європейська площа – Арка дружби народів

**Реальний маршрут:** Михайлівська площа – вул. Михайлівська – Майдан Незалежності – Європейська площа – Поштова площа

**Тривалість зібрання:** 12:00 – 13:30

**Тривалість моніторингу:** 11:35-13:45

**Кількість учасниць/ків зібрання:** ~1300

**Кількість правоохоронців та військовослужбовців:** ~800-1000

### Охорона здоров'я:

1 пожежна машина

2 машини швидкої на Європейській площі

Червоний хрест: 11 представниць/ків

**ЗМІ:** «1+1», «Прямий», «ua.TV», «Еспресо», «Радіо Свобода», «5 канал», «Укрінформ», «ZIK», «СТБ», «Заборона», «4 канал», «theVabel»

### Гасла:

Бунтуй, кохай, права не віддавай

Долой патріархат, долой капіталізм

Долой фашизм, гомофобію, сексизм

Жінка – не власність

Жінка – не товар

Жінка – це людина, а не берегиня

Жінка – це людина, а не матка і вагіна

За суспільство без насильства

Заберіть свої гатили від наших яєчників

Краса – не цінність, тіло – не товар

Моє тіло – моє діло

Насильству виправдань немає

Не вчить своїх дочок мовчати, вчить синів не гвалтувати

Права жінки – права людини

Проституція оплачує згвалтування

Рівна робота – рівна платня

Рівність, солідарність, свобода

Свобода, рівність, жіноча солідарність

Свобода, рівність, сестринство

Сексу – так, сексизму – ні

Традиція не данність, наш вибор солідарність

Україна не бордель – вимагаємо шведську модель

<sup>1</sup> Подія заходу у Facebook: <https://www.facebook.com/events/756957021344295/>

Фемінізм у кожну хату, скажем ні патріархату  
Церква, кухня, мода – це не свобода

### Написи на плакатах:

Армия любовни\_ц не может потерпеть поражение  
Гори патріархат  
Давай відстоювати рівні права і можливості  
Директорка, програмістка, менеджерка, феміністка  
Доброго ранку всім окрім сексистів  
Жінкам – економічну незалежність  
Жінкам – рівне представництво у владі  
Жінкам – свободу від насильства  
Жінка – це людина, а не окраса вашого життя!  
Жінки можуть все  
З дівчат, які виростають слухняними, виростають жінки, які потерпають від насильства  
-КА!  
Кар'єра или борщ  
Кожен день – день жінок  
Краса – не цінність, тіло – не товар  
Легалізація проституції – в інтересах сутенерів  
Людина не власність!  
Мой голос громче, чем 100 националистов  
Найкращий подарунок - повага  
Наркотики не ограничивают права – это делают люди  
Насильство страшне, а гендер – ніт!  
Не принцеса (жіночий символ)! Не банкомат (чоловічий символ)!  
Ні бога, ні пана, ні гвалтівника  
Ні насильству, домаганням, проституції, згвалтуванням.  
Патріархат (з фотографією)  
Патріархату хана!

Причина згвалтувань: ~~короткі спідниці, алкоголь, темні провулки~~, гвалтівник  
Проституція – це оплачене згвалтування!  
Проти традицій насильства  
Розы любят воду, а девки свободу  
Свобода, рівність, сестринство  
Солідарність з шахтарками Кривбасу  
Так виглядає феміністка  
Тарас Шевченко був би феміністом  
Українкам – шведську модель криміналізації і захисту жінок!  
Фемінізм, а не фашизм  
Членкиня краще, ніж рабиня  
Що спричиняє згвалтування: міні-спідниці, флірт, алкоголь, гвалтівники (- відмічено позначкою)  
Это не гости из Краснодара  
Я не з ребра  
Я не конвеер для виробництва. Вимагаю ратифікацію Стамбульської конвенції  
Я сильна, але ти не бійся  
BITE MY SHINY METAL ASS  
Femenism=equality  
Girl power – рівну платню  
Girls just wanna have fundamental rights!  
I am a warrior, I should not be cute for you  
Let's burn the patriarchy down  
Love me less, respect me more  
Love sex, hate sexism  
No violence  
Stop violence against women  
Under the same sun we have the same human rights  
Viva la vagina  
Women's rights – a human rights

### Символіка:

Прапор анархо-фемінізму (політичний рух)  
Прапор Канади  
Прапор «Республіки» (політична партія)

## Контрзібрання: проти «Маршу жінок\*2019»<sup>2</sup>

**Місце зібрання:** біля пам'ятника княгині Ользі

**Кількість учасниць/ків:** до 100

**Тривалість моніторингу:** 11:35-12:48

**Учасниці-організації:** Традиція і порядок, ОУН, Братство, Катехон, Християнський національний фронт, Національний Спротив, Сестринство святої Ольги.

### Написи на плакатах:

Аборт руйнує здоров'я жінки

Аборт – це не право жінки, а її поразка

Бог, батьківщина, патріархат

Де є гендер – немає сім'ї

Заборонити діяльність іноземних фондів в Україні: Amnesty International, Rosa Luxembourg Stiftung,

Відродження, Henrich Boll Stiftung

Ні – Стамбульській конвенції

Патріархат любить тебе

Проти лесбійського сепаратизму

Справжня жінка любить дитину, а не абортус

Сучасний фемінізм спотворює Богом закладений образ жінки

Фемінізм вбиває жінку

Фемінізм руйнує українські родини

Феміністки вбивають ненароджених українців

Я – жінка, а не багатоманітність досвідів

### Символіка:

Християнський національний фронт (прапор)

### Короткий опис подій.

Учасниці/ки протягом ~40 хвилин збиралися на Михайлівській площі під лунаючі промови спікерок/ів. Одночасно із ними учасниці/ки контрзібрання виголошували промови та тримали плакати. Спостерігачками/ами було зафіксовано кілька спроб провокації. Обидва зібрання були розмежовані представниками/цями поліції та національної гвардії на відстані близько 50 метрів. Після початку руху колони учасниці/ки несли плакати та банери, скандували гасла. Маршрут проходив по вул. Михайлівській до Майдану Незалежності, звідти через Європейську Площу до Поштової площі, де зібрання закінчилося, а учасниці/ки сіли на метро або покинули місце зібрання пішки.

Після закінчення акції у соціальній мережі Facebook з'явилася інформація від однієї із учасниць Маршу Жінок про напад наступного змісту:

“Я разом зі знайомими їхала в метро з маршу. Вийшла на своїй станції сама, одягла навушники. Чи є за мною хвіст - не звернула уваги. Потім мої подруги сказали, що помітили тих двох хлопців у шапках ще у вагоні. Я відчиняла двері під'їзду. І раптом розумію, що на мене летить вода. Спочатку подумала, що з чийогось балкону. Зверху - нічого. Обертаюся - і бачу обличчя підлітка, мого зросту (160-170 см.) "Це за фемінізм" - чую вслід, а сама вже біжу вглиб під'їзду, бо не була впевнена, що вони не

<sup>2</sup> Інформація про подію у Facebook:

<https://www.facebook.com/katehon.kyiv/photos/a.786381041531423/1218612888308234>

підуть за мною і чи на мене точно вилили просто воду. Здається, то таки була лише вода. Бо ні почервонінь, ні подразнень, і запаху нема.”<sup>3</sup>

### **Ризики зіткнення зібрань:**

На Михайлівській площі поліція розвела учасниць/ків зібрання та контрзібрання далеко одне від одного, оперативно реагувала на будь-які суперечки або інші потенційно конфліктні ситуації, що виникали.

### **Короткий опис дій учасників.**

Коли громадські спостерігачі прибули на місце моніторингу, учасники/ці Маршу почали сходитись на Михайлівську площу, в той час як представники/ці контрзібрання вже були на місці. Колона маршу формувалась близько 50 хвилин: зібрання залишалось на Михайлівській площі з 12:00 до 12:48, оточене правоохоронцями та військовослужбовцями.

За цей час представники/ці контрзібрання виголошували промови. Кілька представників/ць контрзібрання потрапили до самої колони маршу, тримаючи прапор Християнського Національного фронту. Спроба одного учасника контрзібрання прорватися до колони через кордон поліції була припинена правоохоронцями.

Перед колоною маршу зібралася група контрзібрання близько 15 осіб. У колоні окрім учасників/ць також були волонтерки/волонтери безпеки. Сформована колона рушила за маршрутом о 12:48, а учасники/ці контрзібрання із закресленим прапором Європейського союзу вибігли на початок колони. Поліція діалогу супроводжувала їх і постійно підтримувала контакт.

Закінчивши свій маршрут на Європейській площі колона спустилася до станції метро “Поштова площа”, де учасницям/кам дали час зайти до вагонів метрополітену. Окремих вагонів для учасниць/ків не було, вони їхали разом з іншими пасажирками/ками. Група ОЗОН супроводжувала учасниць/ків до м. Контрактова площа. На станції представників правоохоронних органів не було зафіксовано.

### **Короткий опис дій правоохоронних органів.**

Учасників/ць контрзібрання і зібрання розділили кордонами з поліції і національної гвардії на безпечній відстані. Контрзібрання, що нараховувало близько 100 людей, було оточене кордоном з 1 лінії військовослужбовців НГУ та поліцейських.

Згодом зібрання оточили подвійним кордоном з військовослужбовців Національної Гвардії та представниками підрозділу ТОР. Дві групи поліції особливого призначення чергували за ~30 метрів від зібрання поряд з автозаком та 10 кінними офіцерами/ками.

Правоохоронці здійснювали фільтраційні заходи на кордонах зібрання. Заходи включали візуальну оцінку людини та, у деяких випадках, поверхневу перевірку. Під час здійснення процедури порушень з боку поліцейських не було зафіксовано.

На місці були присутні близько 30 представників/ць поліції діалогу, які за допомогою мегафону регулярно попереджали учасниць/ків щодо можливих застосувань засобів примусу до тих, хто порушує порядок. Загалом поліція діалогу реагувала досить швидко на потенційні провокації. Зокрема, коли учасник контрзібрання вчинив спробу пройти у хвіст колони маршу, до нього підійшла поліція діалогу та намагалася його заспокоїти. Поліція, що охороняла кордон, не застосовувала до нього сили, лише намагалася переконати не прориватися в середину.

**До початку руху колони відбулося кілька затримань:** Після того, як 3 учасники контрзібрання були затримані поліцією (на Михайлівській площі), близько 70 людей пішли до автозаку закликаючи поліцію відпустити затриманих. Декілька осіб почали стукати кулаками по автомобілю приватної охорони, що стояв поряд. ППОС швидко сформували кордон із 3-х

<sup>3</sup> Джерело: [https://www.facebook.com/permalink.php?story\\_fbid=772226243177150&id=100011693434693](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=772226243177150&id=100011693434693)



живих ланцюгів, відтіснивши людей від автозаку, позаду кордону ППОС вишикувалися 10 кінних поліцейських. Автозак розвернувся та поїхав по вул. Трьохсвятительській. За ним вулицю одразу перекрили представники національної гвардії та кінна поліція.

Колона маршу була відмежована подвійним живим ланцюгом з правоохоронців та ~50-метровою буферною зоною попереду, при цьому, з протилежного боку, колона маршу була незахищеною (там перебувало кілька представників поліції діалогу). Замикали колону 30 представників/ць ТОР та 5 представників/ць кінної поліції. За ними їхали авто швидкої, червоного хреста, службове авто поліції, автозак та службові автобуси поліції.

Поліція також проводила регулювання руху. Рух для автомобілів перекривали поступово та відновлювали, після того, як колона проходила. При цьому, усі проходи у внутрішні дворики були відкриті. Лише перехрестя були перекриті поліцією.

**Під час руху колони, відбулося затримання** 3 представників контрзібрання (кінець вул. Михайлівської, біля ресторану “Макдональдз”). Під час затримання у одного представника було вилучено предмет схожий на ніж.

Вздовж вул. Хрещатик та від Українського дому до Поштової площі по обидва боки колони з інтервалом приблизно у 40-50 метрів стояли групи з 2 представників національної гвардії та одного патрульного поліцейського. Коли колона наблизилася до Українського дому, з лівого спуску прибула ще одна група поліції особливого призначення (близько 30 осіб) без жетонів, але з нумерацією на шоломах. При вході до Українського дому стояло 5 представників кінної поліції. Близьче до правого боку колони на Європейській площі пролунав гучний звук, схожий на вибух великої петарди. Поліція швидко зреагувала та відгородила учасниць/ків маршу. Вхід до станції метрополітену “Поштова площа”, кінцевої точки маршруту, був щільно оточений представниками національної гвардії, які пропускали учасниць/ків маршу невеликими групами всередину. Згодом, близько 10 представників національної гвардії гвардії та два медика зайшли разом із учасниками/цями у метро.

Незважаючи на певні недоліки, дії поліції діалогу були оперативними та ефективними, що сприяло деескалації конфліктів. Втім, необхідно уніфікувати ідентифікацію поліцейських, а саме привести до належного вигляду маркування шоломів, адже частина поліцейських самостійно приклеїла номери роздруковані на папері за допомогою скотчу, що може підважувати довіру населення щодо відповідності цього номера.

Зафіксовані випадки порушення вимог закону щодо належної ідентифікації правоохоронців





МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ПРАВ ЖІНОК ТА МИРУ!



Акція «Права жінок – права людини!»<sup>6</sup>

## ЛЬВІВ

**Місце проведення:** Площа Ринок

**Тривалість зібрання:** 11:00 – 12:10

**Кількість учасниць/ків:** ~ 80

**Кількість правоохоронців:** ~ 40

**Охорона здоров'я:** медичних працівниць/ків та карет швидкої допомоги на місці зібрання не було.

**Написи на плакатах:**

Борітеся – поборете

Взагалі-то, дівчаткам можна все

Все, що ти можеш робити, я можу робити  
кровоточачи

Вставай за права жінок

Говори! Не мовчи!

Гідність, повага та справедливість – для всіх!

Дискримінація жінок на фронті – дискримінація  
спеціалісток

Жіноча дружба – це допомогти подрузі піти від  
насильника

Моє тіло – моє діло

Не руш моїх кіл – мої кола тобі не належать. О.

Забужко

Права жінки – права людини

Зміцнюючи дівчат – зміцнюєш світ!

Квіти – клумбам, права – жінкам

Люба, мрії & цілі – це підступи Сатани, щоб  
відволікти тебе від готування їжі

Люблю себе сама

Мама терпіли, а я не буду

Маю право бути собою

Ми маємо захищати реальних жінок\*, а не уявну  
традиційну сім'ю!

Права жінок завжди на часі, права людини –  
понад усе

Рівність, свобода, жіноча солідарність

<sup>4</sup> Подія заходу у Facebook: <https://www.facebook.com/events/2064410567190696/>

Україна потребує більше фемінізму!  
 Українським жінкам – гідну оплату праці  
 Фемінізм чужий для України? А як же вони?  
*(плакат із фотографіями)*  
 Феміністка  
 Феміністка – це жінка, що говорить правду про  
 своє життя. Вірджинія Вулф  
 Що б не вдягнула, куди б не пішла, ні – завжди  
 ні, так – завжди так  
 Рівність починається з тебе  
 Рівні умови праці для всіх

Сестри  
 Стамбульська конвенція на захисті прав жінок.  
 Ратифікуй  
 «Стоп» - насильству щодо жінок!  
 Я тобі не дороженька  
 Fight like a girl  
 Girls just wanna have fun-damental human rights  
 GRL PWR  
 Pussy power

## Контрзібрання

**Кількість учасниць/ків:** 14

**Тривалість контрзібрання:** ~ 11:00 – 11:40

**Написи на плакатах:**

Взаємопорозуміння, а не протистояння  
 За гармонію  
 Наше свято – День матері  
 Не «гендер», а стать  
 Не для феміністок весна настала. Не для перегнуто лівачьких ідей танув сніг  
 Проти гендерних квот  
 Проти гендерних квот, проти комуністичних свят, проти неомарксистських ідеологій

### Короткий опис подій

Учасниці/ки зібрання почали збиратись на Площі Ринок близько 11:00. Трохи згодом на місце прибули учасниці/ки контрзібрання, розмістились з плакатами біля акції та пробули там приблизно до 11:40. На місці зібрання були також присутні декілька осіб у жилетках Західноукраїнського центру «Жіночі перспективи», котрі проводили збір підписів на створення у Львові притулку для постраждалих від домашнього насильства жінок. Мирне зібрання пройшло без сутичок та затримань.

### Короткий опис дій правоохоронців

Безпосередньо на місці зібрання були присутні близько 30 правоохоронців. Близько половини мали шеврони ГУНП у Львівській області, тоді як у решти шеврони із зазначенням підрозділу були відсутні. Частина правоохоронців була одягнена у цивільний одяг без засобів ідентифікації під поліцейськими жилетами та бронежилетами. Також були присутні 5 представників групи превентивної комунікації (втім, на питання спостерігачки ОЗОН вони відповідали неохоче).

На прилеглих вулицях було зафіксовано два автобуси групи тактико-оперативного реагування, автомобіль патрульної поліції та автобус поліції особливого призначення.



**ПЕРШИЙ ВІНОК**  
зустріч жіночої  
солідарності

**8.03**  
УЖГОРОД

Акція присвячена правам жінок  
та історії феміністичного руху  
в Україні

**Акція «Перший вінок: зустріч жіночої солідарності»<sup>5</sup>**  
**УЖГОРОД**

**Місце проведення:** Поштова площа

**Тривалість зібрання:** ~ 12:35 – 13:35

**Кількість учасниць/ків:** ~ 40

**Кількість правоохоронців:** ~ 80

**Кількість військовослужбовців:** 20

**Охорона здоров'я:** медичних працівниць/ків та карет швидкої допомоги на місці зібрання не було.

**ЗМІ:** «Україна», «UA:Суспільне», ТРК «Мукачево», «UA:Закарпаття», «Sirius»

**Представниці/ки моніторингових місій:** ОБСЄ, Canaden, ENEMO, IRI

**Гасла:**

Ні – насильству, так – правам

Права жінок – права людини

Права людини – моя гордість

Права людини понад усе

Свобода, рівність, жіноча солідарність

**Написи на плакатах:**

Серія освітніх плакатів про історію фемінізму в Україні з цитатами Соломії Павличко, Наталії Кобринської, Ольги Кобилянської, Михайла Драгоманова, Бориса Грінченка.

Бути самій собі ціллю

За нас Леся, за нас Оля, за нас правда, за нас воля

Захисти мої права, а не «сімейні цінності»

Мої права – це права людини

Права жінок = права людини

Фемінізм – наша традиція

**Короткий опис подій.**

О 12.36 на Поштову площу прибула основна кількість учасниць/ків на автобусах, до яких майже одразу долучилось кілька учасниць/ків, котрі добирались своїм ходом. О 12.45, після остаточного збору всіх учасниць/ків, ряд спікерок виступили зі своїми промовами, попередньо оголосивши про присутніх на акції громадських організацій («Зонт», Спілка жінок України, Центр гендерної освіти, «Закарпаття-Донбас»). Під час та після промов учасниці/ки акції скандували гасла та аплодували. О 13.25 акція офіційно завершилась та після інтерв'ю з журналістами приблизно о 13:40 учасниці/ки розійшлися: більшість поїхали на автобусі, а деяка кількість учасниць покинули місце проведення своїм ходом. Автобуси учасниць/ків приїхали до готелю о 14:21.

<sup>5</sup> Подія заходу у Facebook: <https://www.facebook.com/events/280934472802694/>



Контрзібрання не було. Провокацій чи насильницьких дій щодо учасниць/ків акції не було.

#### **Короткий опис дій правоохоронців.**

Комунікація між правоохоронцями та організаторками акції відбулась належним чином, хоча спостерігачки помітили непоінформованість частини складу поліції про суть акції. Поліцейські були присутні на місці проведення зібрання задовго до початку акції. Об 11:53 правоохоронці під руки вивели перехожого, який без проблем потрапив на Поштову площу. О 12:00 близько 30 правоохоронців та 20 військовослужбовців НГУ очепили територію Поштової площі задля забезпечення належної роботи вибухотехнічної служби. Приблизно о 12.30, після повного завершення роботи вибухотехнічної служби, очеплення звузили, тим самим відкривши з боку Міської ради прохід через площу пересічним громадянам.

Після прибуття учасниці/ки вільно пройшли через очеплення до місця, де мала відбутися акція. У той час, як учасниці/ки розміщувались та розгортали плакати, правоохоронці створили 3 живі ланцюжки для захисту акції. Перший, найвіддаленіший ланцюг, – виконував функцію відмежування безпосередньо території проведення акції та нараховував 35 працівників/ць поліції головного управління та 18 – Національної гвардії. Другий і третій ланцюги були більш щільними та розташовувались близько один до одного. Другий нараховував 16 працівників поліції ТОРУ, а третій – 25 працівників головного управління. Під час завершення акції працівники/ці поліції з другого та третього поясу безпеки супроводжували учасниць/ків до автобусів. Автобуси також супроводжувала одна службова машина патрульної поліції.



**08.03.19**  
**12:00**

**МІСЦЕ  
ЖІНКИ –  
ВСЮДИ!**

**8 БЕРЕЗНЯ**

**МАРШ ЖІНОЧОЇ СОЛІДАРНОСТІ**

«Марш Жіночої Солідарності. Місце жінки - всюди!»<sup>6</sup>

**ХАРКІВ**

**Маршрут:** Палац дитячої та юнацької творчості – площа Конституції (Історичний музей)

**Тривалість зібрання:** 12:00 - 13:02

**Тривалість моніторингу:** 11:40 - 13:16

**Кількість учасниць/ків:** ~ 150

**Кількість правоохоронців:** ~ 170

**Присутні підрозділи:** підрозділ ТОР патрульної поліції Харкова (49), представники/ці ГУНП Харківської області (86), поліцейські батальйону “Харків” (22), поліцейські-кінологи (8) група превентивної комунікації (8)

**Охорона здоров’я:** один медик із ТОР-у, 2 представника “Червоного Хреста” (супроводжували колону)

**ЗМІ:** «1+1», «112 Україна», «Накипело», «5 канал», «24 канал», «ТРК Україна».

**Гасла:**

І сестри, і брати – вільні в боротьбі

І хлопців, і дівчат гнітить патріархат

Бунтуй, кохай, права не віддавай

Вільна жінка – вільна країна

Квіти клумбам – права жінкам

Кухня и мода – это не свобода

Майдан Свободи для вільних жінок

Место женщин везде. Место женщин там, где она этого хочет

Моє тіло – моє діло

Місце жінки всюди

Нас не треба захищати, на нас не треба нападати

Не продавайся за цветы, завтра станешь у плиты

Права жінок – права людини

Права людини понад усе

Сексизм – це хвороба

Феміністки мають рацію – геть дискримінацію

Харків – це Держпром і феміністки

Чоловік із гідністю не боїться рівності

<sup>6</sup> Подія заходу у Facebook: <https://www.facebook.com/events/384588525474110/>

**Написи на плакатах:**

8 березня – це не про квіти  
 Быть женщиной значит – бороться!  
 Бьет – значит ~~любит~~ сядет, НЕТ  
 романтизации насилия  
 Войны закончатся, когда патриархат будет  
 на свалке  
 Гори, патриархат  
 Делайте аборт, не рожайте депутатов  
 Жители Земли за равенство полов  
 Каждый раз, когда тебе говорят молчать –  
 говори громче  
 Кухня и мода – это не свобода  
 “Леща” за ген борца  
 Маршируй как девчонка  
 Мне нужна пицца, а не сексист-тупица  
 Мовчанья – не знак згоди  
 Моя мама – голова сім’ї  
 Мое тіло – моє діло  
 Мы в каждом доме, мы половина  
 человечества, нас не остановит  
 Мы правнуки тех ведьм, которых вам не  
 удалось сжечь  
 Місце жінки всюди  
 Насилию нет оправданий  
 Папа говорил, что: в моей стране сидят  
 тихо и не высовываются и носят паранджу,  
 платья и юбки, если ты женщина – и похуй  
 Помни, кто ты и уважай выбор других  
 Під час мого створення жоден Адам не  
 постраждав

**Банери:**

Місце жінки всюди  
 Різність, рівність, сестринство  
 Чоловіки мріють бути приборканими

**Символіка:**

Прапори анархо-фемінізму (політичний рух)

Рівність кожній  
 Сама по собі дужа без батька, сина, мужа  
 Свобода равенство  
 Сегодня цветочки – завтра отбитые почки  
 Сестри і брати – рівні в боротьбі  
 Солидарность сестринство взаимопомощь  
 Солидарны с женщинами Казахстана  
 Тіла різні – люди рівні  
 У професии нет гендера  
 У сатаны всего был 1 сын, а у меня целый  
 легион сестер  
 Хватит прикрывать неравенство  
 традициями  
 Кто замовив Катю Гандзюк?  
 Я не хочу варить борщи, я хочу водить  
 поезда  
 Я сама решаю, как мне “лучше”  
 Anti sexist action  
 A woman without a man like a fish without a  
 bicycle  
 Fuck sexism  
 Girls just wanna FUNDamental human rights  
 I AM MINE  
 I am not your toy  
 Make International Women's Day great again  
 My mind My body  
 We can do it

## Контрзібрання

**Маршрут:** пам'ятник Тарасу Шевченку - площа Конституції

**Тривалість зібрання:** ~12:10 - 13:15

**Кількість учасників/ць:** ~30

### Написи на плакатах:

Жіночність, краса, материнство

Мені не потрібен фемінізм, нас захищає патріархат

Фемінізм – це хвороба #feminismiscanser

Феміністка – не жінка #feminismiscanser

### Гасла:

Диявол голосно стучить

Жінки говорять – фемки гавкають

Краса, жіночність, материнство

Ліберальна диктатура не пройде

Нації потрібні матері та діти

Ні ліберальному диктату

Родина – понад усе

Свобода – це диктат! Дасш патріархат!

Традиція, сім'я, порядок

Традиційна родина – велика Україна

Фемки мають право мовчати

Фемок у спортзали та салони краси

Фемінізм – це рак

Фемінізм – це сексизм

Фемінізм – це хвороба

Фрайкор влаштує зустріч з Розою Люксембург

### Символіка:

Права молодь (прапор)

Традиція і порядок (прапор)

Фрайкор (прапор)

*(почали демонструвати символіку після завершення маршу під час запису відеозвернення)*

### Короткий опис подій.

Місцем проведення зібрання була площадка перед Палацом дитячої та юнацької творчості.

Дорогу по запланованому маршруту було перекрито, учасниці/ки маршу рухалися по проїжджій частині в кордоні поліції. Попереду колони йшли дві шеренги ГОРу, з обох боків – представники ГУНП, поліції діалогу та поліцейські-кінологи; у кінці колони, збоку – батальйон особливого призначення «Харків»; за колоною їхали поліцейські автомобілі.

На чолі колони йшла група учасниць/ків, які награвали барабанний ритм маршу. Позаду колони проводився перформанс: жінка у військовій формі вела двох чоловіків на поводках, які тримали банер з написом «Чоловіки мріють бути приборканими» (як повідомили спостерігачкам учасниці - це відсилка до фільму «Джек у царстві жінок»).

Невдовзі після початку до маршу приєдналися учасники/ці контрзібрання, які чекали на колону біля пам'ятника Шевченку, вони весь час мирно рухалися перед колоною, вигукуючи свої гасла та демонструючи плакати. Їх впродовж всього маршу супроводжували представники поліції діалогу.

Колона учасниць/ків маршу пройшла по запланованому маршруту та зупинилася біля Історичного музею для «вільного мікрофону», учасники/ці контрзібрання стали навпроти та продовжили вигукувати гасла.

Після закінчення маршу, у певний момент частина людей (ЗМІ, поліція, учасники/ці контрзібрання) побігла в бік вулиці Квітки-Основ'яненка. За словами однієї учасниці маршу, на групу, що награла барабанний ритм під час маршу намагалися напасти, коли вони добиралися до автомобіля. Але через те, що вони почали кликати поліцію і та почала рухатися до них, нападу не сталося. За словами іншої учасниці маршу, коли учасниці/ки акції та поліція почали відходити, вона помітила як група з 5-6 представників/ць контрзібрання із закритими обличчями та в одязі кольору хакі намагалася обійти будівлю Історичного музею та направлялися в сторону припаркованого автомобіля організаторок маршу, призначеного для безпечного відходу з місця зібрання групи, що награла барабанний ритм. Вона сповістила про це одну з організаторок.

### **Короткий опис дій правоохоронців.**

Правоохоронці/иці прибули на місце початку маршу приблизно за півтори години до старту. Вони стояли невеликими групами біля місця збору в різних локаціях. Правоохорон(и)ці супроводжували колону в живих ланцюжках спереду, з обох боків, впродовж усього руху; позаду колони рухалися службові автомобілі. Спостерігачки зафіксували швидко реакцію правоохоронців під час спроби нападу на учасниць/ків після завершення маршу.

**Зафіксовані правопорушення з боку правоохоронців.** У окремої частини поліцейського складу були відсутні шеврони на правому рукаві (із зазначенням підрозділу) однострою та нагрудні знаки із зазначенням індивідуального жетона. Деякі поліцейські були у цивільному одязі. Частина поліцейського складу дозволяла собі неетичне висловлювання про суть маршу.

## Рекомендації

### Органам місцевого самоврядування

1. Сприяти реалізації права громадян/ок на свободу мирних зібрань.
2. У разі наявності ризиків нападів на учасниць/ків викликаних конфліктністю тематики зібрання, забезпечувати наявність бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.

### Національній поліції України

1. Взяти під належний контроль дотримання співробітниками/цями Національної поліції України, що залучаються до охорони громадського порядку під час мирних зібрань, правил носіння однострою та ЗУ «Про Національну поліцію України» у тих частинах, що стосуються носіння знаків розрізнення та спеціального жетона.
2. Забезпечити подальшу підготовку працівників/ць поліції для їхньої роботи у групах превентивної комунікації, а також присутність необхідної кількості таких поліцейських під час проведення мирних зібрань.
3. Забезпечити та підтримувати під час зібрання належний рівень комунікації між підрозділами поліції, що залучаються до охорони громадського порядку та організаторами/ками зібрання, задля ефективного реагування на непередбачувані ситуації та незаконні дії, які загрожують безпеці учасниць/ків зібрання.
4. Докласти зусиль щодо найшвидшого маркування елементів пасивного захисту поліцейських, яке дозволяє ідентифікувати конкретних поліцейських під час охорони громадського порядку, відповідно до Керівних принципів ОБСЄ щодо свободи мирних зібрань та законодавства України.
5. Забезпечити форменим одягом, взуттям та екіпіруванням працівників/ць поліції, задіяним до охорони громадського порядку, відповідно до покладених на них функцій та можливих ускладнень оперативної ситуації.
6. Поступово зменшувати присутність військових формувань під час охорони громадського порядку на мирних зібраннях.
10. Розслідувати факти нападів, можливо, пов'язаних із участю постраждалих у акціях за права жінок, належним чином кваліфікувати злочини, пов'язані з нападами, враховуючи тяжкість наслідків дій нападників/ць та характер тілесних ушкоджень, завданих постраждалим.



*Марш жінок\*2019 в Києві*



*Марш жінок\*2019 в Києві*

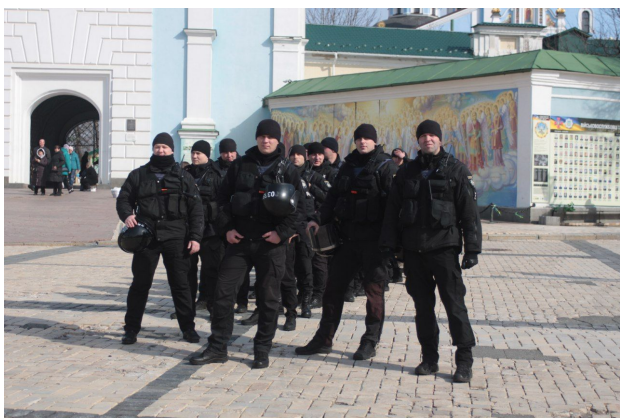




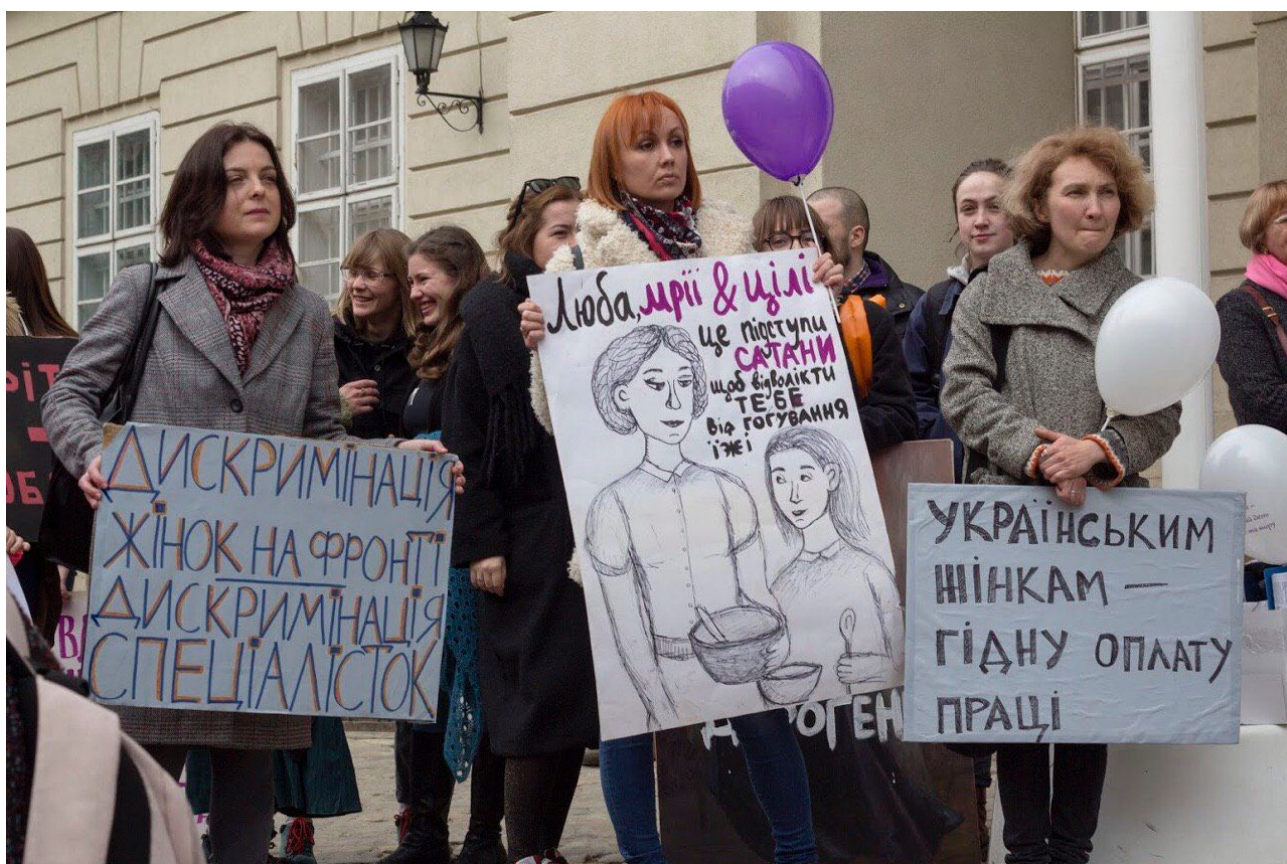
*Контрзібрання проти Маршу жінок\*2019 в Києві*



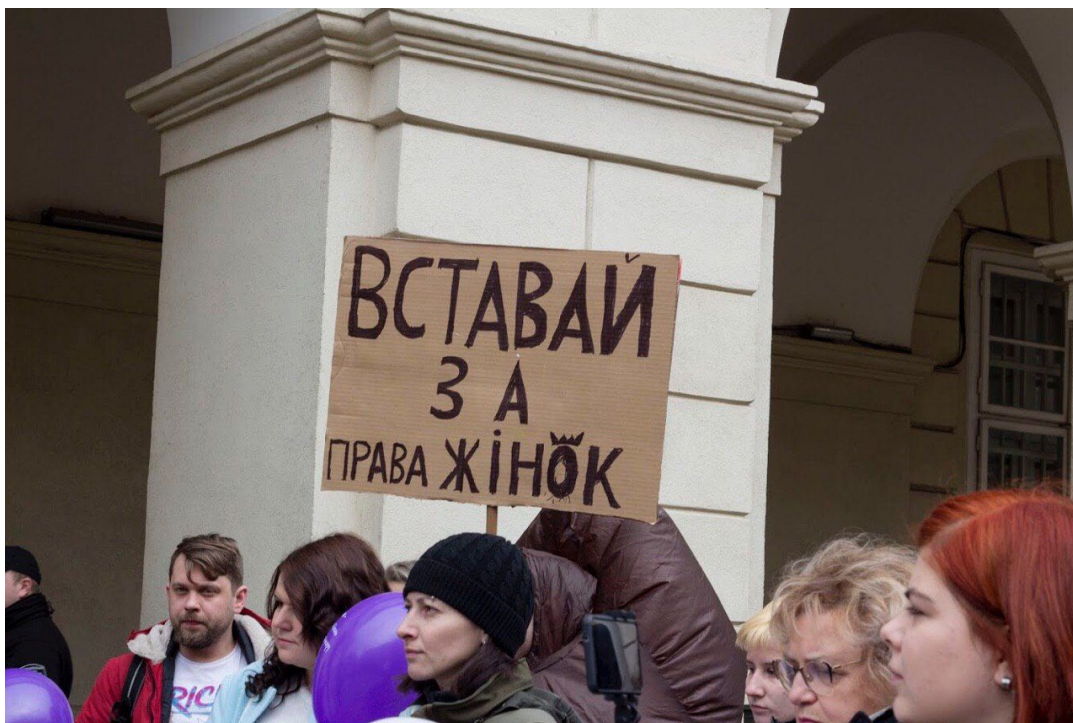
*Учасник контрзібрання вийшов перед колоною Маршу жінок\*2019 в Києві*



*Правоохоронці та військовослужбовці, які були задіяні на Марші жінок\*2019 в Києві*



*Акція «Права жінок – права людини!» у Львові*



*Акція «Права жінок – права людини!» у Львові*



*Контрзібрання проти акції «Права жінок – права людини!» у Львові*



*«Мари Жіночої Солідарності. Місце жінки - всюди!» у Харкові*



*«Мари Жіночої Солідарності. Місце жінки - всюди!» у Харкові*



*Контрзібрання проти «Маршу Жіночої Солідарності. Місце жінки - всюди!» у Харкові*



*Охорона публічного порядку під час «Маршу Жіночої Солідарності. Місце жінки - всюди!» у Харкові*



*Акція «Перший вінок: зустріч жіночої солідарності» в Ужгороді*



*2 внутрішніх кола безпеки, що утворили правоохоронці під час акції «Перший вінок: зустріч жіночої солідарності» в Ужгороді*

Дякуємо нашим спостерігач(к)ам, які брали участь у спостереженні та уможливили створення цього звіту!

**Київ:**

Аріні Рожковій  
Семену Кіпнісу  
Івану Голоду  
Надії Калігор  
Марії Бентковській  
Ганні Куровській  
Валерії Пустовіт  
Олександрі Оберенко

**Львів:**

Роксолані Свинчук  
Яні Сідач  
Олені Демянюк  
Дмитру Савчуку

**Ужгород:**

Любові Галан  
Катерині Помазанній  
Наталі Дерев'янку

**Харків:**

Валерії Баклан  
Дарині Мекшун  
Галині Нікітіній  
Олексію Степановському

Звіт підготовлено групою громадського спостереження “Озон” / Центр Громадянських Свобод.

Головна редакторка: Наталя Дерев'янку  
Відповідальна за оформлення: Катерина Помазанна  
Відповідальна за випуск: Любов Галан

У випадку будь-яких питань по змісту цього звіту звертайтеся на пошту

[ozon.monitoring@gmail.com](mailto:ozon.monitoring@gmail.com)

чи на сторінці Facebook

<https://www.facebook.com/OZON.monitoring/>